

PROVIDUS
DOMNĪCA

Valsts pārvaldes pasūtītie pētījumi: pašreizējo problēmu karte

2017.gada 7.decembrī domnīca Providus organizēja slēgtu diskusiju par problēmām attiecībā uz valsts pārvaldes pasūtītajiem pētījumiem. Diskusijā piedalījās 23 dalībnieki, pārstāvēdami gan valsts iestādes, gan pētniecības organizācijas. Diskusijas uzdevums – identificēt (kartēt) galvenās ar valsts pasūtītajiem pētījumiem saistītās problēmas un sākt meklēt veidus, kā tās risināt.

I Problēmas

Pieejamība

1.1 Informācija par daudziem valsts pārvaldes pasūtītiem/finansētajiem pētījumiem nenonāk kopējā [Pētījumu un publikāciju datu bāzē](#), ko uztur Pārresoru koordinācijas centrs.

1.2 Daudziem pētījumiem, kuri pieteikti Pētījumu un publikāciju datu bāzē, šajā datu bāzē nav ievietots pilns to teksts.

1.3 Problēma ar pētījuma ietvaros savākto/izmantoto datu pieejamību – bieži šie dati ne tikai nav pieejami lasītājiem, bet arī pasūtītājiem.

Kvalitāte

(Problēmas pasūtītāja pusē)

2.1. Pasūtot pētījumu, iestādei nav skaidrs, kādam nolūkam šī pētījuma rezultātus izmantos (kā pētījums noderēs iestādes darbā).

2.2. Problēma ar spēju skaidri noformulēt pētniecības uzdevumus.

- 2.3. Problēma uzrakstīt kvalitatīvu tehnisko specifikāciju.
- 2.4. Problēma ar tehniskajā specifikācijā norādītiem pieprasījumiem pētniekiem izmantot pētījumam neatbilstošas pētniecības metodes.
- 2.5. Problēma noteikt adekvātus pētījuma veikšanas termiņus (parasti termiņi ir pārāk īsi).
- 2.6. Problēma noteikt adekvātu pētījuma cenu (pētījumiem paredzētās izmaksas bieži neļauj veikt kvalitatīvu pētījumu atbilstoši tā mērķim).
- 2.7. Iepirkuma procesā pārāk liels svars ir pētījuma veikšanas izmaksām (iepretī pētījuma kvalitātei).
- 2.8. Pētījuma veikšanas laikā iztrūkst sadarbība ar pētījuma veicēju (piemēram, lai palīdzētu pētījuma veicējam iegūt pētījumam nepieciešamo informāciju).
- 2.9. Nepienācīga iesaistīšanās pētījuma secinājumos un rekomendācijās (iestāde pati lem, kādas rekomendācijas izriet no pētījuma).
- 2.10. Pat labi izstrādāti pētījumi netiek tālāk izmantoti iestādes darbā.

(Problēmas pētnieku pusē)

- 2.11. Blēdīšanās ar savu kompetenci: iepirkuma procesā tiek iesniegti tādu cilvēku CV, kas reāli nestrādās ar pētījumu.
- 2.12. Paviršības pētījumu veikšanā.
- 2.13. Pētījuma tekstā nav pietiekamas informācijas par pētniecības metodoloģiju.
- 2.14. Pētījumam nav pievienots kopsavilkums.
- 2.15. Pētījumā ignorētas jaunākās zinātniskās/akadēmiskās nozares aktualitātes.
- 2.16. Pētījums nepiedāvā pielietojamas rekomendācijas.
- 2.17. Pētnieki ir gatavi "piedzīt" pētījuma secinājumus.

Lietišķo pētījumu infrastruktūra/ekosistēma

- 3.1. Latvijā nav iestādes, kura uzņemtos šefību pār valsts pasūtīto pētījumu kvalitātes jautājumiem – mudinātu apzināt kļūdas, apmainīties ar labo praksi.
- 3.2. Problemātiska iestāžu savstarpējā koordinācija pētījumu pasūtīšanas jomā – dažreiz atsevišķi pēta līdzīgas tēmas.
- 3.3. Pētījumu pasūtīšana nenotiek regulāri (noteiktos intervālos) – tādēļ to rezultāti ir grūti salīdzināmi.

3.4. Latvijā nav ilgtspējīga pētījumu tirgus, kas ļautu veidoties kompetentiem, spēcīgiem spēlētājiem. Politikas izvērtējumi tiek veikti reti.

3.5. Dažās jomās Latvijā ir tikai 1-2 eksperti, būtu jāmeklē veidi, kā izmantot viņu zināšanas, obligāti neorganizējot pētījuma iepirkuma procesu.

3.6. Gan Latvijas valsts iestāžu darbiniekiem, gan pētniekiem trūkst zināšanu par globālo pētījumu ekosistēmu: piemēram, kādi dati un kādi pētījumi ir OECD rīcībā.

II Risinājumu meklēšanas virzieni

Pētījumu pieejamības problēmas risināšanas iespējamie virzieni:

- ✓ Pārresoru koordinācijas centrs uzņemas aktīvāku lomu līdz šim nepublicēto pētījumu "medīšanā", kā arī ticamas un regulāras pētījumu publicēšanas sistēmas izveidošanā.
- ✓ Providus, sadarbībā ar citām sabiedriskām organizācijām, sūta informācijas pieprasījumus ministrijām un iestādēm, lai varētu iegūt līdz šim nepubliskoto pētījumu tekstus – informējot arī valsts sekretārus par pētījumu (ne)pieejamības problēmām.
- ✓ Latvijas Sociologu asociācija un Datu skola turpina iesākto akciju pētījumu pamatdatu izprasīšanā no pētījumu veicējiem un pasūtītājiem. Nākamajās Pētījumu un publikāciju datubāzes atjaunošanas kārtās tiek iestrādāts vienkāršāks veids, kā datubāzē ievietotajiem pētījumiem pievienot arī jēldatus.

Pētījumu kvalitātes problēmas risināšanas iespējamie virzieni:

- ✓ Kādai iestādei ir jāuzņemas šefība pār valsts pasūtīto pētījumu jomu – apmaiņu ar labo praksi, strīdu risināšanu (starp pētniekiem un pasūtītājiem), pētījumu saturisko koordināciju starp iestādēm. Loģiskākie risinājumi: vai nu PKC vai Valsts kanceleja.
- ✓ Valsts administrācijas skolai savās mācību programmās valsts pārvaldes darbiniekiem būtu jāiekļauj vai nu atsevišķs kurss vai sadaļa kādā kursā par pētījumu veikšanu, apskatot visas 17 šajā kartējumā pieminētās problēmas.
- ✓ Pētniekiem būtu jāvienojas par nozari vienojošu ētikas kodeksu.

Apkopojuma veicējs: domnīca Providus

Datums: 2018.gada 15.februāris